

2025-10-10

Dnr S2023/01610

Till
Socialdepartementet

Remissvar Uppdrag om farmaceutsortiment – slutredovisning från Läkemedelsverket (rapport)

Sveriges Farmaceuter organiserar samhällets läkemedelsexpert, det vill säga apotekare och receptarier, inom samtliga sektorer och i hela läkemedelskedjan – från forskning och utveckling till att förbättra läkemedelsanvändningen i samhället. Vi tillvaratar och driver apotekares och receptariers professionella och fackliga intressen, och kan därför som organisation föra professionens talan i Sverige och internationellt.

Sveriges Farmaceuter är i huvudsak positiva till förslaget. Förbundet delar Läkemedelsverkets bedömning att den nya läkemedelskategorin kan stärka patientsäkerheten genom att bättre ta tillvara apotekares och receptariers kompetens. Obligatorisk rådgivning av farmaceut för vissa receptfria läkemedel bedöms kunna främja en mer rationell läkemedelsanvändning och bidra till en mer ändamålsenlig användning av hälso- och sjukvårdens resurser.

Vi vill inledningsvis påpeka att egenvården på dagens apotek bemannas i huvudsak med egenvårdsrådgivare och apotekstekniker. Farmaceuterna hanterar främst receptexpeditionen på apoteken och kan naturligtvis i den funktionen ge rådgivning om receptfria läkemedel. Förslaget innebär därför delvis nya arbetsuppgifter för farmaceuter utifrån hur apoteken drivs i dag.

Sveriges Farmaceuter instämmer i Läkemedelsverkets bedömning att legitimerad receptarie bör vara den lägsta utbildningsnivå som får ge rådgivning om läkemedel i den nya kategorin. Vi tillstyrker därför att detta tydliggörs i lagen (2009:366) om handel med läkemedel. Det är viktigt för att säkerställa att ansvaret för rådgivningen inte förskjuts till personal utan farmaceutisk kompetens.

I förslaget till ändring av lagen (2009:366) om handel med läkemedel, sidan 51, anser vi att punkt 3 i 2 kap. 6 d § bör utgå, det vill säga "3. minska risken för att läkemedlet har

negativa effekter på miljön." Denna uppgift kräver inte farmaceutisk kompetens och kan även fortsättningsvis hanteras av annan rådgivningspersonal på apotek, vilket redan sker exempelvis vid försäljning av topikala diklofenakberedningar.

Sveriges Farmaceuter ser risker för försämrad arbetsmiljö till följd av förslaget. När kunder nekas köp av läkemedel kan hotfulla situationer uppstå. Det måste därför framgå tydligt av både utbildningsmaterialet till farmaceuter och den information som ges till kunder i vilka situationer försäljning kan nekas. Detta är en ny arbetsuppgift som kommer att kräva tid och utrymme i en redan pressad arbetssituation.

Arbetsgivarna behöver säkerställa att farmaceuter får tillräcklig tid för rådgivning samt kontinuerlig fortbildning inom området. Kravet på dokumentation av rådgivning måste också vara praktiskt hanterbart i den dagliga verksamheten.

Enligt förslaget ska tillståndshavaren, oavsett apotekstyp, säkerställa att särskilda rådgivningskrav uppfylls innan läkemedlet lämnas ut. Det innebär att utlämnande endast får ske när farmaceut finns tillgänglig och rådgivningen har genomförts. Vi anser att förslaget är otydligt när det gäller hur e-handeln ska kunna uppfylla rådgivningsansvaret. I Norge och Finland sker sådan rådgivning via telefon, chatt eller video. Sveriges Farmaceuter anser att rådgivningen bör ske genom direkt interaktion mellan farmaceut och kund i första hand, exempelvis via telefonsamtal eller videosamtal. För att kunna använda sig av chatt bör kunden först identifiera sig med BankID eller liknande.

Vi föreslår vidare att det införs en begränsning av antalet förpackningar som får säljas vid ett och samma tillfälle för läkemedel med risk för överdosering eller felanvändning.

Enligt förslaget ska Läkemedelsverket inom 60 dagar efter att ett läkemedel byter klassificering från receptbelagt till receptfritt besluta om det ska omfattas av särskilda rådgivningskrav. Vi anser att dessa 60 dagar även bör inkludera granskning av informationsmaterialet, annars riskerar processen att bli utdragen. Informationsmaterialet bör därtill göras tillgängligt digitalt för apoteken och i format som enkelt kan integreras i de digitala stödsystem som används av farmaceuter.

Rapportens konsekvensanalys visar en risk för minskad tillgång till receptfria läkemedel eftersom apoteken i dag inte har tillhandahållandeskyldighet för dessa produkter. Vi delar denna farhåga. Förslaget kan motverka målet om en god och jämlik hälsa i hela befolkningen. Små apotek med begränsade resurser kan komma att välja bort läkemedel som kräver farmaceutisk rådgivning på grund av kostnader och brist på farmaceuter. Detta riskerar särskilt att drabba apotek i glesbygden.

Vänliga hälsningar

Agnieszka Madej
Ordförande
Sveriges Farmaceuter

Björn Södergård
Föredragande
Sveriges Farmaceuter